

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Варшавський університет (Польща)
Вищий інститут мов Тунісу університету Карфагену (Туніс)

ВИКЛАДАННЯ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ

Тези XXV Міжнародної
науково-практичної конференції

(1–2 червня 2023 року, м. Харків, Україна)

Електронний ресурс

Харків
2023

УДК 811: 378. 147 (063)

В 43

*Регістраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
(посвідчення № 612 від 22 грудня 2022 року)*

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням
Вченої ради Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
(протокол № 8 від 01 травня 2023 року)*

Редакційна колегія: С. В. Варава (відповідальний редактор), О. М. Вержанська., І. В. Сухова, С. С. Нечипоренко (технічний редактор)

Адреса редакційної колегії: 61022, Харків, майдан Свободи, 4,
Навчально-науковий інститут міжнародної освіти
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Відповідальність за достовірність викладених фактів, аутентичність цитат, правопис, стиль, а також правильність списку використаних джерел несуть автори тез, які включені до електронної збірки.

Викладання мов у закладах вищої освіти на сучасному етапі.
Міжпредметні зв'язки : тези XXV Міжнародної наук.-практ.
конф. (1–2 червня 2023 року, м. Харків, Україна).
[Електронний ресурс]. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна,
2023. – (PDF 180 с.)

До електронного збірника включено тези доповідей, присвячені теоретичним питанням мовознавства і практичним проблемам викладання мов у вищій школі. Матеріали доповідей відображають проблеми теорії та практики методики викладання мов у закладах вищої освіти України й досвід науковців, викладачів англійської та української мов як іноземних. Розглядаються психолого-педагогічні та лінгводидактичні особливості навчання іноземних студентів, місце міжкультурної комунікації, міжпредметна координація, формування професійної компетентності студентів. Висвітлено теми, пов'язані з мультимедійними технологіями в сучасній освіті: створення курсів дистанційного навчання, електронних підручників, словників, навчальних презентацій, тестів; впровадження до навчання ресурсів Інтернет, новітніх технічних засобів.

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2023

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
V. N. KARAZIN KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY
KHARKIV NATIONAL AUTOMOBILE AND HIGHWAY
UNIVERSITY
WARSAW UNIVERSITY (POLAND)
HIGHER INSTITUTE OF LANGUAGES OF TUNIS, UNIVERSITY
OF CARTHAGE (TUNISIA)

**LANGUAGE TEACHING AT HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS
AT THE MODERN STAGE**

INTERDISCIPLINARY CONNECTIONS

Abstracts of the XXV International Scientific and Practical
Conference

(June 1–2, 2023, Kharkiv, Ukraine)

Electronic resource

Kharkiv
2023

UDC 811: 378. 147 (082)

B 43

Registration certificate UkrINTEI (№ 612 Desember 22, 2022)

*Approved for publication by the decision of the Scientific-methodical Council
of V. N. Karazin Kharkiv National University
(Protocol No 8, May 1, 2022)*

Editorial Board: Varava S. V. (executive editor),
Verzhanska O. M., Sukhova I. V.,
Nechiporenko S. S. (technical editor)

The editorial board address: 61022, Kharkiv, Svobody sq., 4,
Institute of International Education for Study and
Research of V. N. Karazin Kharkiv National University

The authors of the theses included in the electronic collection are responsible for the reliability of the facts presented, the authenticity of quotations, spelling, style, as well as the correctness of the list of sources used.

Language Teaching at Higher Education Institutions at the Modern Stage. Interdisciplinary Connections : Abstracts of the XXV International Scientific and Practical Conference. (June 1–2, 2023, Kharkiv, Ukraine). [Electronic resource]. – Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University, 2023. – (PDF 180 p.)

The electronic collection comprises abstracts of reports addressed to theoretical issues of linguistics and practical problems of language teaching in higher education institutions. The materials of the reports reflect the experience of scientists, teachers of English and Ukrainian languages as foreign, focused mainly on the actual problems of the theory and practice of language teaching methods. Psychological-pedagogical and linguistic-didactic features of studying foreign students, the place of intercultural communication, interdisciplinary coordination, formation of professional competence of students are considered. Topics related to multimedia technologies in modern education are analyzed: creation of distance learning courses, electronic textbooks, dictionaries, educational presentations, tests; the role of Internet resources and the latest technical means in the educational process.

© V. N. Karazin Kharkiv National
University, 2023

ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ

Івлєва С. М.

*Україна, Одеса, Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова*

Здобування іноземними студентами освіти в Україні є однією з важливих характеристик університету світового рівня. Збільшення контингенту іноземних студентів є актуальним завданням на сучасному етапі розвитку вітчизняної системи освіти [1: 46].

Освіта, як фактор формування особистості, повинна базуватися на принципах, які враховують той факт, що іноземна мова стає повною мірою засобом міжкультурної комунікації, важливим та дієвим інструментом навчального процесу в цілому та міжособистісних стосунків викладачів зі студентами-іноземцями [1:46]. Тому визначення методичних засад навчання української мови для іноземних студентів є актуальним і видається значущим завданням, не зважаючи на те, що за останні кілька десятиліть у цій галузі зроблено чимало [2].

Зазначена проблема є досить актуальною, оскільки, по-перше, зростає експорт освітніх послуг та інтернаціоналізація освіти, а по-друге, вона потребує подальшого вивчення та розробки методичних рекомендацій, засад викладання української мови як іноземної у закладах вищої освіти. Методика навчання української мови як іноземної є досить молодою наукою, яка почала свій інтенсивний розвиток в суверенній Україні [2].

Проблеми викладання української мови іноземним студентам були предметом наукових пошуків Л. Бей, О. Тростинської, Т. Єфімова, Т. Лагутіна, Г. Тохтар та ін. науковців. На проблемі навчання говорінню іноземців акцентувала А. Чистякова; теоретико-методологічній основі комунікативного підходу до вивчення української мови як

іноземної присвячені праці О. Іванців, О. Гончарук, В. Вдовіна; І. Дирда досліджувала спрямованість комунікативного підходу на практику спілкування. У. В. Соловій зазначає, що будь-який рівень навчального процесу повинен базуватися на тісній взаємодії мовного, мовленнєвого та комунікативного елементів [2].

Окреслимо методичні засади ефективної організації навчального процесу української мови для студентів-іноземців: комунікативно-мовленнєва спрямованість кожного заняття, комплексність у визначенні завдань заняття та їх практичне виконання, водночас і методика адаптації іноземних студентів до нового мовного та культурного середовища, високий рівень інтелектуально-мовленнєвої діяльності іноземних студентів.

У даних тезах хотілось би звернути увагу на практичний аспект вивчення мови: використання української мови як іноземної не лише у професійній діяльності, а й на побутовому рівні. Крім того, враховуються мотиви та інтереси навчання студента, акцентується увага на вивченні матеріалу, необхідного для розвитку його майбутніх професійних якостей (вивчення лексичних тем, що стосуються психологічних, моральних, професійних якостей). Перед вивченням нової теми необхідно обґрунтувати її актуальність для студента, тоді цілі навчання будуть сприйматися як власні. Приклад використання різноманітних технологій, а саме: презентацій, фільмів, комп'ютерної програми Power Point у навчанні іноземних студентів українською мовою, оскільки це важливий аспект удосконалення та оптимізації навчального процесу.

Втім, використання мультимедійних презентацій на заняттях з аудіювання є проблемним питанням, адже важливо поєднати аудіальне та візуальне сприйняття інформації таким чином, щоб заняття не втратило своєї головної мети – формування та розвиток аудитивних умінь і навичок, та не перетворилося у переписування головної інформації текстів зі слайдів. З іншого боку, не варто взагалі відмовлятися від використання мультимедійних технологій на заняттях з аудіювання. Так, на

нашу думку, найбільш продуктивною мультимедіапрезентація є на етапах введення нової лексики.

Отже, використання мультимедійних презентацій на заняттях з аудіювання фахових текстів є доцільним лише в якості додаткового джерела інформації з метою більш точного розуміння фактичного матеріалу та може використовуватися лише у випадках, коли це не заважає сприйняттю та розумінню інформації на слух.

Читання є рецептивним видом мовленнєвої діяльності зі сприйняттям та розумінням письмового тексту. Візуальне сприйняття тексту вимагає досвіду, який полягає як у зовнішньому розпізнанні знаків, так і у внутрішньому, смислового навантаженні слова, словосполучення та речення. Часто вирішення зовнішніх і внутрішніх чинників компенсується тут інтуїтивним співставленням чужої мови з рідною, коли слова і фрази у своєму прочитанні та розумінні ідентифікуються за певними правилами. За спостереженнями Л. Філюк, основними завданнями при читанні є інформативність та естетичне задоволення. Дослідниця поділяє вправи для читання на три види: передтекстові (спрямовані на формування психологічних механізмів читання і подолання можливих лексико-граматичних та лінгвокраїнознавчих труднощів тексту); передтекстові (спрямовані на формування комунікативної установки на читання); післятекстові (спрямовані на розвиток умінь усвідомлення тексту як єдиного смислового цілого) [2].

Отже, викладач може мотивувати студента до вивчення нерідної мови та сприяти розвитку мислення, навчити його практично застосувати вивчений матеріал, вміти подолати мовний бар'єр, здобувати знання на практиці та дослідженнях.

Список використаних джерел

1. Вдовіна О. О. Особливості формування комунікативної компетенції іноземних студентів. Молодий вчений. 2019. № 5.1 (69.1). С. 47–50.

2. Довгий І. Освітні можливості Інтернет-технологій у вивченні мови як іноземної. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2011. Вип. 6. С. 268–271.

ГРАМАТИЧНІ ТРУДНОЦІ ФРАНКОМОВНИХ СТУДЕНТІВ ЯК НАСЛІДОК ВПЛИВУ МІЖМОВНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ

Ісаєнко Т. В.

*Україна, Черкаси, Черкаський державний технологічний
університет*

У процесі навчання української мови як іноземної ми спостерігаємо явище перенесення певних категоріальних структур та елементів рідної мови студента на структури української мови. За твердженням Л.С. Виготського, «свідоме і навмисне засвоєння іноземної мови цілком очевидно спирається на відомий рівень розвитку рідної мови». Цей процес відбувається на кожному з мовних рівнів (за Емілем Бенвеністом) [4]: від фонологічного до синтаксичного, і має загальну назву *міжмовна інтерференція*. Відповідно, існує фонетична (фонетико-графічна) міжмовна інтерференція, лексична міжмовна інтерференція, граматична міжмовна інтерференція. На думку науковців, під інтерференцією правомірно розуміти «неусвідомлене використання елементів рідної мови під час сприйняття або побудови текстів іноземною мовою».

Водночас володіння студентами навичками рідного мовлення може мати крім позитивного ще й гальмівний вплив на вивчення української мови. У. Вайнріх, американський учений-лінгвіст, визначає такий негативний вплив як відхилення від норм будь-якої мови, яке виникає в мовленні унаслідок володіння мовцями двома мовами. Сутність цього явища полягає у формуванні у свідомості мовця певної третьої системи, в якій змішуються

Гриньова Ю. І. CAPABILITIES OF DESIGN THINKING IN THE CONTEMPORARY EDUCATIONAL PROCESS	29
Гринчук О. А. ВИКОРИСТАННЯ РЕКЛАМНИХ РОЛИКІВ ЯК АВТЕНТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ	32
Дмитрієв М. В., Горбан О. В. НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ.....	35
Домніч С. П., Петренко І. П. СУЧАСНИЙ ГАДЖЕТ ЯК ЗАСІБ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ	38
Дубічинський В., Ройтер Т. МІЖМОВНА ОМОНІМІЯ ТА ПАРОНІМІЯ В УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКОМУ СЛОВНИКУ ЛЕКСИЧНИХ ПАРАЛЕЛЕЙ	42
Івлева С. М. ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ	45
Ісаєнко Т. В. ГРАМАТИЧНІ ТРУДНОЩІ ФРАНКОМОВНИХ СТУДЕНТІВ ЯК НАСЛІДОК ВПЛИВУ МІЖМОВНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ	48
Клименко Г. В., Шапошник А. М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	52